

Barış Gazeteciliği: Kıbrıs'taki Gazeteciler için Pratik El Kitabı

Vasvi Çiftcioğlu

Editör: Mashoed Bailie
Sayfa Düzeni: Engin Aluç

Bu yayın, AB tarafından finanse edilen, Naci Talat Vakfı ve IKME tarafından yürütülen “Sesini Yükselt, Haklarını Savun” projesi çerçevesindeki küçük hibe programı kapsamında hazırlanmıştır.



Naci Talat Vakfı



ISBN 978-9925-7378-2-6

© **Vasvi Çiftcioğlu, Lefkoşa 2017**

Editör: Mashoed Bailie

Proje süpervizörü: Dođuş Özokutan

**Barış Gazeteciliği : Kıbrıs'taki Gazeteciler İçin
Pratik El Kitabı**

www.peacejournalismcy.net

Sayfa Düzeni ve Kapak Tasarımı: Engin Aluç

ISBN 978-9925-7378-2-6

Bu yayının içeriğinin sorumluluğu tamamen yazarına/yapımcısına aittir ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği, Naci Talat Vakfı ve IKME'nin görüşlerini yansıtır olarak kabul edilemez.

Bu pratik el kitabının temel amacı, son 20 yılda hem akademik alanda hem de dünya çapında giderek yaygınlaşan, barış gazeteciliği yaklaşımını tanıtmaktır. Son zamanlarda bu yaklaşım, Kıbrıs'taki gazetecilerin de ilgisini çekmektedir.

Bu sayfa bilerek boş bırakılmıştır.

İçindekiler

Önsöz.....	vi
1. Barış gazeteciliğinin temelleri.....	1
2. Barış gazeteciliği nedir?	2
3. Uzlaşmazlık nedir?	7
4. Olumlu yönden barış	10
5. Haber medyasının etnik uzlaşmazlık ve savaş/şiddetteki rolü	11
6. Barış gazeteciliğinin önündeki görünen ve görünmeyen engeller	13
7. Uzlaşmazlığı haberleştirirken akılda tutulması gerekenler	17
8. Kıbrıs medyasının iki toplum arasındaki uzlaşmazlığa yaklaşım şekli	23
9. Kıbrıs'ta barış gazeteciliğine doğru	25

Önsöz

Bu kitap, çağdaş gazeteciliğin küresel yapısının bir parçası olan ve Kıbrıs'ta gazeteciliği domine eden “savaş gazeteciliği” yaklaşımına karşı sunduğu alternatiflerle, ada genelindeki editörler ve gazeteciler açısından gazetecilikte bir dönüm noktası işlevi görmektedir. “Barış Gazeteciliği: Kıbrıs'taki Gazeteciler İçin Pratik El Kitabı” suçlama oyunundan uzak durmak isteyen, ciddi bir habercilikle süregelmekte olan uzlaşmazlığa yönelik çözüm fırsatları sunmak ve günümüz gazeteciliğine damga vurmuş “onlar/biz”, “biz haklıyız/onlar haksız” ikileminin ötesine geçmek isteyenler için bir fırsat sunmaktadır. Gazetecilik mesleğinin saldırı altında olduğu ve “sahte haber” iddialarının her gün gündemde olduğu bir dönemde bu kitap, basit indirgemecilik yerine karmaşıklığı açığa çıkaran gazetecilik yaklaşımıyla mevcut olan olanakların anlık yansımaları sunmakta ve paydaşları sıfır toplam bir oyunda rekabet eden iki takıma bölmektense, tüm paydaşları içermektedir; kendinden olmayanları marjinalleştirmek, şeytanlaştırmak veya susturmak yerine, diyalog ve tartışmaya imkân veren sorular geliştirmektedir. Bu sayede basın, demokrasinin çıkarlarına en iyi ne şekilde hizmet edebileceği ve basite indirgenmiş kalıpları, etno-merkezci bakış açıları ve geçmişin savaş-odaklı mantığını reddeden, Kıbrıslı paydaşların farklı seslerinin farkında olup bunlara saygı duyan, daha eleştirel, daha düşünceli ve açık görüşlü bir yaklaşımı benimseyen aydın bir toplumun oluşmasına nasıl katkıda bulunabileceği konusunda her iki toplumun gazetecileri ve editörleri arasında canlı bir diyalog oluşmasını bekleyebiliriz.

Mashoed Bailie

1. Barış gazeteciliğinin temelleri

“Barış gazeteciliği” kavramı, “Barış ve Çatışma Çalışmaları” ve “Barış Araştırmaları”nı geliştirmiş olan Norveçli Profesör Johan Galtung’a aittir. Barış gazeteciliği, akademik ve mesleki çevrelere 1990’lı yılların sonlarında girmiş olup eski gazetecilerden Jake Lynch ve Annabel McGoldrick sayesinde ünlenmiştir. Barış gazeteciliği fikri ilk olarak 1997 yılında Johan Galtung tarafından “Taplow Court, Birleşik Krallık Çatışma ve Barış Gazeteciliği Yaz Okulu”nda çeşitli ülkelerden gelen gazetecilere anlatılmıştır¹. 1997-99 yılları arasında her yaz düzenlenen seminer ve çalıştaylara, barış gazeteciliğinin güçlü ve zayıf yönlerini içtenlikle ele alan tartışma ve münazaralara çeşitli akademisyen ve gazeteciler katılmıştır². Jake Lynch, yaz okulları tutanaklarından yola çıkarak “Barış Gazeteciliği Seçeneği” adlı bir el kitabı yazmıştır³. Yaz okullarının ardından, aralarında Jake Lynch’in de olduğu bir grup gazeteci tarafından reportingtheworld.net adlı bir internet sitesi oluşturulmuştur. Bu site, dünya çapında ortaya çıkan çeşitli çatışmalara/uzlaşmazlıklara ve özellikle de bunların nasıl sunulacağına ilgi duyan gazeteciler arasında geçen tartışmalara sahne olmaktadır⁴. 2000 yılında Lynch ve McGoldrick, Sydney Üniversitesi’nde Master düzeyinde barış gazeteciliği eğitimi vermeye başlamıştır. Sonrasında Endonezya, Nepal ve Ermenistan gibi çeşitli ülkelerde gazetecilere yönelik “barış gazeteciliği eğitimleri” düzenlenmiştir⁵. Lynch, kendisi ve McGoldrick’in eğitmiş olduğu eğitmenler tarafından yürütülen odaklanmış eğitimler sayesinde, Endonezya ve Filipinler’in gazeteciler arasında “barış gazeteciliğinin ivme kazandığı iki ülke” olduğunu söyler⁶.

1 Lynch, J. [Foreword]. (2017). In S. Youngblood (Author), *Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions* (pp. Xv-Xvii). New York: Routledge. doi:10.4324/9781315648019 ; Lynch, J. [no date], *Peace Journalism for Journalists*, retrieved from: <https://www.transcend.org/tms/about-peace-journalism/2-peace-journalism-for-journalists/>

2 Lee, P. (2008). “The No-nonsense guide to peace journalism.” World Association of Christian Communication (WACC). Retrieved from: <http://www.waccglobal.org/en/resources/no-nonsense-guides.html>

3 Lynch J. (1997). *The Peace Journalism Option*. Retrieved from: <http://www.globalissues.org/article/534/the-peace-journalism-option>

4 Youngblood S. (2017). *Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions*, (p.11). New York: Routledge.

5 Lynch, J. (2008). *Debates in Peace Journalism*. Australia: Sydney University Press

6 Lynch, J. (2013). *A Global Standard for Reporting Conflict*. New York: Routledge.

Barış gazeteciliği ilk olarak 2002 yılında, Toda Küresel Barış ve Politika Araştırmaları Enstitüsü tarafından düzenlenen ve finanse edilen Oxford konferansında akademisyenlere resmen tanıtılmasıyla birlikte uluslararası akademi çevrelerinin dikkatini yoğun biçimde çekmiştir⁷. 2005 yılında Lynch ve McGoldrick, tüm dünyada barış gazeteciliğinin yayılmasında çığır açan bir adım olarak görülen **“Barış Gazeteciliği”** adlı kitabı yayımlamışlardır. Barış gazeteciliği, uzlaşmazlık ve savaş haberciliğine ilişkin yeni bir yaklaşım olmakla kalmayıp, aynı zamanda “medya takibi ve içerik analizine yönelik değerlendirme kriterlerinin de kaynağı olmuştur”⁸. Son yirmi yıl içerisinde, barış gazeteciliği medya analizi araştırmalarına dair yüzlerce makale ve çok sayıda kitap yayımlanmış; Runne Ottosen, Dov Shinar, Samuel Peleg, Wilhelm Kempf, Ibrahim Seage Shaw ve Robert A. Hacket gibi birçok yazar, barış gazeteciliği teorisini geliştirmeye çalışmışlardır.

“Ben barış yanlısı bir kişi ve gazeteciyim, bu beni barış gazetecisi yapmaz mı?”

2. Barış gazeteciliği nedir?

Barış yanlısı bir kişi/gazeteci olmak, kişiyi otomatik olarak barış gazetecisi yapmaz çünkü barış gazeteciliği, bir uzlaşmazlığı daha şeffaf hale getirerek barışçıl çözüm olanaklarına fırsat veren belli bir kural veya kurallar bütününe odaklanmaktadır.

Lynch ve McGoldrick’ten en fazla alıntılanan barış gazeteciliği tanımı şu şekildedir: **“Barış gazeteciliği; editörler ve muhabirlerin, toplumun büyük çoğunluğunu uzlaşmazlıklara ilişkin şiddet içermeyen tepkiler ortaya koyma hususunu düşünmeye ve buna değer vermeye sevk edecek olan – neyi, nasıl haber yapacaklarına ilişkin – seçimler yapmasıdır.**

⁷ Lynch, J. (2016). News coverage, peacemaking and peacebuilding. In Robinson, P., Seib P. & Fröhlich, R. (Eds.). Routledge Handbook of Media, Conflict and Security. London: Routledge.

⁸ Lynch, J. (2010). Peace Journalism. In Allan, S. (Eds.). The Routledge Companion to News and Journalism. New York: Routledge, (p.546)

Barış gazeteciliği:

- habercilikteki denge, adalet ve doğruluk kavramlarını güncelleştirmek için uzlaşmazlık analizi ve dönüşümünün öngörülerini kullanmakta,
- gazeteciler, onların kaynakları, ele aldıkları olaylar ve gazeteciliklerinin sonuçları - gazetecilik müdahalesinin etik kuralları - arasındaki ilişkileri takip eden yeni bir yol haritası ortaya koymakta,
- günlük editörlük ve gazetecilik mesleğine şiddet karşıtlığı ve yaratıcılık unsurlarının katılmasına dair bir bilinç oluşturmaktadır.”⁹

Lynch, “Barış Gazeteciliği için bir Rota”¹⁰ adlı eserinde barış gazeteciliğinin amacının ne olduğunu pratik bir şekilde açıklamaktadır.

- Uzlaşmazlık için, tarafların, hedeflerin, ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesine yönelik fırsatları kollayan analitik bir yaklaşım güdün
- Manișeizmdeki gibi ‘çekişmeli’ değil, çok-taraflı bir uzlaşmazlık modeli oluşturun
- Bildik ‘resmi kaynaklar’ın ötesindeki bakış açılarına yer açın
- Barış fırsatlarının yanı sıra, barış girişimlerini de arayıp bulun ve bunlardan bahsedin.

“Bu, barış savunuculuğu değil midir?”

“Barış Gazeteciliği” başlığı, uygulamaları hakkında çeşitli yorumlara sebebiyet verebilir; barış gazeteciliği, barış savunucusu bir yaklaşım olmanın aksine “barışa bir şans vermek” amacı taşıyan bir yaklaşımdır. Jake Lynch ve Johan Galtun’un birçok kez ifade ettiği gibi **“Barış gazeteciliği ciddi, araştırmacı ve profesyonel bir habercilik şekli olup uzlaşmazlığı daha şeffaf hale getirmektedir. Ancak bu, barış savunuculuğu değildir.** O iş daha çok barış işçilerine ve aktivistlere bırakılmıştır”¹¹. Lynch ve McGoldrick, “Barış gazeteciliği mi? Bu biraz şüpheli - hippy tarzı - bir etiket değil mi?”

9 Lynch, J & McGoldrick, A. (2005). Peace Journalism. London: Hawthorn Press. (p.5)

10 Lynch, J. (2008). Debates in Peace Journalism. Australia: Sydney University Press

11 Lynch J. & Galtung, J. (2010). Reporting Conflict: new directions in peace journalism. Australia: University of Queensland Press (p.17).

sorusu karşısında, “Çözüm Gazeteciliği, Uzlaşmazlık Analizi Gazeteciliği, Yapıcı Gazetecilik ve Güçlendirme Gazeteciliği” gibi alternatif isimlerin de kullanılabilceği yanıtını verirler. Ayrıca, barış gazeteciliğinin tanımıyla alakalı son derece önemli bir noktanın altını çizerek şöyle derler: “Çatışmayı ele alırken onu “yalnızca gerçeklerin sunulması” olarak görürseniz, buna savaş gazeteciliği demeniz ve karşıtı olarak barış gazeteciliğini tanımlamanız da gerekmeyecektir”¹². “Yalnızca gerçeklerin sunulması” hususuna ilerleyen bölümlerde daha detaylı olarak değinilecektir.

Sevda Alankuş’un dediği gibi, “barış için yazmak” ile “barış gazeteciliği” arasındaki ayrımı iyi yapmak gerekmektedir. Barış için yazmak, barış gazeteciliğiyle aynı şey değildir. Barış için [barışı savunmak anlamında] yazdıklarını savunan gazetecilerin birçoğu, savaş gazeteciliğinin temel özelliklerine yakalanmaktan kendilerini alamazlar¹³.

Barış gazeteciliği alanında ilk yayını yapan Johan Galtung, savaş gazeteciliğini “aşağı yol”, barış gazeteciliğini ise “yukarı yol” olarak tanımlar:

“Medyada yaygın olan aşağı yol, çatışmayı/uzlaşmazlığı bir savaş, bir spor arenasını veya gladyatör meydanı olarak görür. Taraflar genelde ikiye indirgenmiş olup hedeflerine ulaşmak için mücadele verirler. Habercilik modeli askeri komuta gibidir: kim ilerliyor, kim hedeflerinden vazgeçiyor; kayıplar, ölen ya da yaralananlar ve maddi hasarlar üzerinden hesaplanır. Sıfır toplamlı bakış açısının temelinde “kazanmanın her şey değil, tek şey olduğu” spor haberciliği vardır. Aynı bakış açısı, sözlü savaşlar olarak müzakerelere de uyarlanır: kim diğerinden daha akıllı, kim asıl konumuna daha yakın duruyor. Savaş gazeteciliği, spor gazeteciliği ve mahkeme gazeteciliğini kendine örnek alır. Doğru olanı yapan barış gazeteciliği ise, çatışmanın/uzlaşmazlığın dönüşümüne odaklanır. Çatışmalar, dünyaya bir meydan okuma olarak görülür. ... Ancak çatışmada aynı zamanda insanın gelişimine yönelik belirgin bir fırsat vardır. Çatışmayı kullanarak yeni yollar bulmak, çatışmayı yaratıcı bir şekilde dönüştürerek fırsatların - şiddetten uzak bir biçimde - üstün gelmesini sağlamak mümkündür”¹⁴.

12 Lynch, J & McGoldrick, A. (2005). p.240

13 Alankuş, Sevda (2005) Barış Üzerine. Retrieved from http://globalmedia-tr.emu.edu.tr/bahar2006/Baris_Gazeteciliği/Baris%20%C3%BCzerine.%20Sevda%20Alankus.pdf

14 Galtung, J. (1998). High Road, Low Road: Charting the course for Peace Journalism Retrieved from: <http://journals.co.za/content/track2/7/4/EJCI111753>

Beklendiği gibi, Galtung'a göre savaş gazeteciliği, tüm dünyada çatışma ve savaş haberciliğinde geçerli olan egemen/ana akımdır. Galtung ve Lynch yakın zamanda barış gazeteciliğini “Ana akıma karşı olmak” olarak tanımlamışlardır. Bu bir yukarı akım işidir ve son derece anlamlıdır.”¹⁵.

Galtung, barış gazeteciliği kavramını ilk olarak, İngiltere'deki “Uzlaşmazlık ve Barış Gazeteciliği Yaz Okulu” sırasında bir “tablo formunda” ele almıştır.¹⁶ “gazetecilere yönelik bağımsız bir yol haritası” olarak düşünülebilecek olan bu tablo, aşağıda gösterildiği gibi, “barış/uzlaşmazlık gazeteciliği”ni dört kilit konu üzerinden “Savaş/Şiddet Gazeteciliği” ile kıyaslamaktadır.

15 Lynch, J & Galtung J. (2010). Reporting Conflict: new directions in peace journalism. Australia: University of Queensland Press (p.xii)

16 Lynch, J & McGoldrick, A. (2005). Peace Journalism. London: Hawthorn Press. (p.6)

Tablo 1. Barış/uzlaşmazlık gazeteciliği ile savaş/şiddet gazeteciliğinin karşılaştırılması

BARIŞ/UZLAŞMAZLIK GAZETECİLİĞİ SAVAŞ/ŞİDDET GAZETECİLİĞİ**I. BARIŞ/ÇATIŞMA-ODAKLI**

- Uzlaşmazlığın ortaya çıkışını araştırır, x tarafları, y hedefleri, z meseleleri, genel kazan-kazan odağı
- Açık alan, açık zaman; sebep ve sonuçlar her yerde, aynı zamanda tarihte/kültürde
- Çatışmaları şeffaf hale getirir
- Tüm tarafların sesi olur; empati, anlayış
- Çatışmaları/uzlaşmazlıkları bir sorun olarak görür, çatışma yaratıcılığına odaklanır
- Tüm tarafları insanileştirir; ne kadar çok olursa silahlar da o kadar kötüleşir
- Pro-aktifdir: şiddet/savaş, başlamadan önce engellenir
- Şiddetin görünmeyen etkilerine (travma ve zafer, kültüre zarar) odaklanır

I. SAVAŞ/ŞİDDET-ODAKLI

- Çatışma sahasına odaklanır, 2 taraf, 1 hedef (kazanma), savaş, genel sıfır toplam odağı
- Kapalı saha, kapalı zaman; sahada sebep ve çıkışlar, ilk taşı kim attı
- Savaşları bulanık/gizli hale getirir
- ‘biz-onlar’ gazeteciliği, propaganda, ‘bizim’ için ses
- ‘onları’ sorun olarak görür, savaşta kimin hakimin olduğuna odaklanır
- ‘onları’ insanlıktan uzaklaştırır; ne kadar çok olursa silahlar da o kadar kötüleşir
- Reaktifdir: haber yapmadan önce şiddetin ortaya çıkmasını bekler
- Şiddetin yalnızca görünen etkilerine (ölü, yaralı, maddi hasar) odaklanır

II. GERÇEK-ODAKLI

- Tüm taraflara ilişkin hakikat dışı şeyleri ortaya çıkarır
- Tüm gizli şeyleri açığa çıkarır

II. PROPAGANDA-ODAKLI

- ‘Onlara’ ilişkin hakikat dışı şeyleri açığa çıkarır
- ‘Kendi’ gizli şeylerine/yalanlarına destek olur

III. İNSAN-ODAKLI

- Herkes açısından acıya odaklanır; kadınlar, çocuklar, sesini duyuramayanların sesi olur
- Kötülük yapan herkesi ortaya çıkarır
- Uzlaştırıcı herkese odaklanır

III. ELİT-ODAKLI

- ‘kendi’ acısına odaklanır; sağlıklı elit erkekleri önemser, adeta onların sözcülüğünü yapar
- Onların kötülük yapanlarının adını verir
- Elit uzlaştırıcılara odaklanır

IV. ÇÖZÜM-ODAKLI

- Barış = şiddetin olmaması + yaratıcılık
- Barış girişimlerini ayrıca savaşı önlemeye yönelik girişimleri vurgular
- Yapıya, kültüre, barışçıl bir toplum olmanın neticelerine odaklanır: çözüm, yeniden yapılanma, uzlaşma

IV. ZAFER-ODAKLI

- Barış = zafer + ateşkes
- Zafer elde edilmeden evvel barış girişimini gizler
- Anlaşmaya, kuruluşa, kontrol edilen topluma odaklanır
- Başka bir savaş için ayrılır, eski alevler yeniden parlarsa geri döner

“Uzlaşmazlık kaçınılmazdır ve arzu edilir”

3. Uzlaşmazlık nedir?

Andrew Puddephatt'a göre, “Uzlaşmazlık, modern dünyanın belirleyici özelliklerinden biridir”¹⁷. Barış gazeteciliğinin kurucuları ve savunucuları, barış gazeteciliğinin uzlaşmazlığa ve onun barışçıl dönüşümüne odaklandığı konusunda ısrarcıdır. Peki ama uzlaşmazlık nedir? Uzlaşmazlığın tanımı ve özelliklerinin anlaşılması konusunda bir kafa karışıklığının olduğu aşikârdır. Uzlaşmazlıkla ilgili en temel kafa karışıklığı, bu terimin zaman zaman akademisyenler, gazeteciler ve halk arasında şiddet ve/veya savaş ve/veya silahlı çatışma yerine kullanılıyor olmasıdır. Galtung, sorunun İngilizce dili ile alakalı olduğunu savunmaktadır: çatışma [uzlaşmazlık] ve şiddeti birbirinden ayırt etme konusunda yetersizlik söz konusudur”¹⁸. **İngilizce “conflict” kelimesi, Türkçe’de de “çatışma” olarak kullanılıyor ve benzer bir kafa karışıklığına sebep oluyor. O yüzden bu kitapta çatışma değil uzlaşmazlık kelimesini kullanmayı tercih ettik.**

“Her çatışma/uzlaşmazlık şiddet içerikli değildir”¹⁹ya da şiddete yol açmaz. Tüm uzlaşmazlıkları şiddetle ilişkilendirmek, bizleri çatışmanın birçok türü olduğunu fark etmekten alıkoyan “sığ bir kavramsallaştırma”dır²⁰. Uzlaşmazlık kelimesi bu kitapta, Max Lucade’in tanımındaki haliyle kullanılmıştır: “Uzlaşmazlık, kişinin kendi içindeki, iki veya daha fazla kişi ya da grup arasındaki, veya birbirleriyle uyuşmayan hedefleri olan devletler arasındaki karşıt düşünce ya da çıkarların uyuşmazlığıdır”²¹. Bu kitapta kişisel düzey yerine, uzlaşmazlığın sosyal yönleri üzerinde durulmaktadır. Louis Kriesberg ve Bruce W. Dayton’a göre, sosyal uzlaşmazlıklar “iki

17 Puddephatt, A. (2006). Voices of war: Conflict and the role of the media (p.5). Retrieved from: <https://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2012/11/ims-voices-of-war-2006.pdf>

18 Galtung, J. (2000). Task of Peace Journalism. Ethical Perspectives 7, Vol 2-3, p.162.

19 Howard, R. (2004). Conflict Sensitive Journalism. (p.6). Retrieved from: <https://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2012/11/ims-csj-handbook-2004.pdf>

20 Okunna, S. C., (2004). Communication and Conflict: A Commentary on the Role of the Media. Africa Media Review, 12 (1).

21 Lucade, M. (2012). Conflict. In “Berghof Glossary on Conflict Transformation 20 notions for theory and practice” (p.10). Retrieved from: http://www.berghof-foundation.org/fileadmin/redaktion/Publications/Books/Book_Glossary_Chapters_en/glossary_2012_complete.pdf

veya daha fazla kişi ya da grup, birbirleriyle uyuşmayan hedeflere sahip olduklarına dair inançlarını ortaya koyduklarında” ortaya çıkar²². Bu kitapta, bir sosyal çatışma/uzlaşmazlık biçimi olarak etno-politik uzlaşmazlık ele alınmıştır. Don Ellis etno-politik uzlaşmazlığı şu şekilde tanımlamaktadır: “Süregelmekte olan husumet durumunda etnik köken ve din unsurları çok fazla ön plana çıkartıldığında, iki kişi veya iki grup arasındaki uzlaşmazlığa “etno-politik” denir²³. Dusan Relic, etno-politik uzlaşmazlığın diğer uzlaşmazlık türlerinden oldukça ciddi farklılıklar içerdiğini savunur: “En temel farklılığı, uzlaşmazlık içerisinde olan tarafların genellikle şiddete başvurmasıdır, çünkü bunu, diğer etnik topluluklarla aralarındaki sorunların tek çözüm yolu olarak görmekte-dirler”²⁴.

Unutmamak gerekir ki, şiddet önlenemez, ancak uzlaşmazlık önlenemez. Max Lucade bunu şu şekilde ifade eder: **“Uzlaşmazlık kaçınılmazdır, savaş ise isteğe bağlıdır”**. Cees Hamelink de uzlaşmazlığın kaçınılmaz, hatta bazı durumlarda - yaşam ve demokrasi üzerindeki olumlu etkisi dolayısıyla - arzu edilir olduğu konusunda ısrarcıdır:

“Uzlaşmazlık, başkalarıyla bir arada yaşamının en temel kısımlarından biridir... Uzlaşmazlığın kaçınılmaz olduğunu kabul ettiğimizde, uzlaşmazlığın arzu edilen bir durum dahi olabileceğini keşfedebiliriz... Uzlaşmazlık ayrıca, değişimi olumlu yönde tetikleyen bir güç de olabilir... Uzlaşmazlık olmadan, sanatta veya teknolojide yenilikler de olmaz. Uzlaşmazlık olmadan, bilim var olamaz. Bilimsel araştırmanın temelinde, bilim insanının hemen her şeyde karşıt görüşe sahip olması yatar. Dolayısıyla, bilim topluluğu bir konu hakkında fikir birliğine sahip olduğunu söylediğinde, ortaya çıkan bilimsel işin kalitesi hakkında şüpheye düşmek gerekir... Uzlaşmazlık olmasaydı, toplumlar demokrasi temelinde şekillenemezlerdi. Siyasetin özünde uzlaşmazlık vardır. Siyaset, gücün dağıtımı ve idaresiyle ilgili olup karşıt durumları

22 Kriesberg L. and Dayton, W., B. (2012). Constructive Conflicts: From Escalation to Resolution (4th Ed). United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, Inc. (p.2).

23 Ellis, D. (2014). Ethnopolitical conflict. Key Concepts in Intercultural Dialogue, No.32. Retrieved from <https://centerforinterculturaldialogue.files.wordpress.com/2014/09/key-concept-ethnopolitical-conflict.pdf>

24 Relic, D. (2004). The News Media and the Transformation of Ethnopolitical Conflicts (p.2). Retrieved from: http://www.berghof-foundation.org/fileadmin/redaktion/Publications/Handbook/Articles/reljic_handbook.pdf

kaçınılmaz olarak içerir. Bu nedenle, anlaşmazlık ve gerginlik siyasi sürecin bir parçasıdır. Demokraside bu uyuşmazlıkları ifade etmek, mutabakat aramaktan daha üretken sonuçlar verir; çünkü mutabakat politikası, insanları dışlama eğilimindedir.”²⁵

Benzer biçimde Reljic de şöyle der: “Uzlaşmazlıklar nihayetinde, demokrasi toplumunda günlük yaşamın bir parçasıdır. Dolayısıyla, medyada uzlaşmazlıklarla ilgili haberlerin olmaması, demokrasinin de olmadığı bir göstergesidir”²⁶.

Bazı etno-politik uzlaşmazlıklar çözümsüzdür. Bu tür çatışmalara, “inatçı çatışma/uzlaşmazlık” denir. Coleman bu durumu şöyle açıklar: “Yıkıcı uzlaşmazlıklar uzun bir süre boyunca devam ettiği ve yapıcı bir şekilde giderilmelerine yönelik her girişime karşı direnç gösterdiğinde, kendilerine özgü bir hayat sürüyormuş gibi görünebilirler. Biz onları inatçı uzlaşmazlıklar olarak nitelendiririz”²⁷. Bu bağlamda, inatçı uzlaşmazlıkların temel özelliği “çözümlerinin imkânsız görünmesidir”²⁸. Inatçı uzlaşmazlıklar üzerine yaptığı araştırmalarıyla bilinen İsraili akademisyen Daniel Bar-Tal, uzlaşmazlıkları inatçı hale getirenin “çatışma/uzlaşmazlık kültürü” olduğunu belirtmektedir:

Hedefler ve çıkarlar üzerindeki asıl anlaşmazlıklar, birbirleriyle ilişkili toplumların kültürüne kök salmış sosyo-psikolojik unsurlardan beslendiğinden ötürü, bu tür uzlaşmazlıklar uzun bir süre devam eder. Diğer bir ifadeyle; uzun süre devam eden, şiddet içerikli ve saldırgan yapıları inatçı uzlaşmazlıklar söz konusu olduğunda toplumlar, bu uzlaşmazlıkların yönetim şekli üzerinde ciddi bir etkisi olan bir kültür geliştirirler, çünkü bu, devamlılıkları için önemli bir temel oluşturur ve barışçıl çözümlerinin önünde bir engel teşkil eder”²⁹.

25 Hamelink, C. (2006). *Media and Conflict: Escalating Evil* (p.12). London: Paradigm Publisher.

26 Relic, D. (2004). *The News Media and the Transformation of Ethnopolitical Conflicts* (p.2). Retrieved from: http://www.berghof-foundation.org/fileadmin/redaktion/Publications/Handbook/Articles/reljic_handbook.pdf

27 Coleman, P. T. (2006). *Intractable Conflict* (p.533). In Coleman, P. T., Deutsch, M., & Marcus, E. C. (Eds.). *The handbook of conflict resolution: theory and practice*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

28 Ibid, p.544

29 Bar-Tal, D. (2010). *Culture of conflict: Evolvement, institutionalization, and consequences* (p.183). In Schwarzer, R., & Frensch, P. A. (Eds.). *Personality, human development, and culture: international perspectives on psychological science* (Vol. 2). Hove: Psychology Press

Bar-Tal, başka bir çalışmada, uzlaşmazlık kültürünün özelliklerini şu şekilde ifade eder:

Uzlaşmazlığın ortaya çıkışını ve gelişim sürecinin haklılığını ortaya koyar, rekabeti haksız kılar, kişinin kendi grubunu yüceltir ve onu uzlaşmanın kurbanı olarak ilan eder, uzlaşma karşısında seferberliği teşvik eder, güvenlik ve vatanseverliği son derece arzulanan değerler olarak belirtir³⁰

Bar-Tal'a göre, bir toplumdaki uzlaşmazlık kültürü, çoğunluğun paylaştığı bir şey olup uzlaşmazlıklara yaklaşmanın baskın ve egemen bir yoludur.

Kıbrıs, Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar arasında yaşanan - ve pek çok durumda, bu iki etnisite arasında gerçekleşen şiddeti besleyen - inatçı bir etno-politik uzlaşmazlığa sahne olan karmaşık ve bölünmüş bir toplum olarak düşünülebilir.

4. Olumlu yönden barış

Öte yandan, barış, “genellikle olumsuz açıdan tanımlanır veya belirlenir. Barış, ‘savaşın olmamasıdır’. Barış, ‘şiddete başvurmamaktır’. vb. Barışı, yokluğundan tanıırız”³¹. Ancak **barış**, “**savaşın**”³² veya şiddet içerikli çatışmanın olmamasından daha öte bir durumdur. Galtung, “Negatif ve Pozitif Barış” adlı çığır açıcı çalışmada, doğrudan şiddetin/savaşın olmaması halinin, kendisinin “pozitif barış” olarak adlandırdığı durumun elde edilmesi için yeterli olmayacağı görüşünü savunmaktadır. Galtung, 1964 yılında yayımlanan “Journal of Peace Research” mecmuasının ilk sayısında “pozitif barış” ve “negatif barış” kavramlarını ortaya atmıştır: “... negatif barış, şiddet ve savaşın olmamasıdır - pozitif barış ise, beşeri toplumun entegrasyonudur”³³.

30 Bar-Tal, D. (2012). Culture of Conflict (p.1). In Christie, D. J. (Eds). The encyclopedia of peace psychology. Malden, MA: Wiley-Blackwell.

31 Webel, C. (2007). Introduction: Toward a philosophy and metapsychology of peace (p.7). In Webel, C. & Galtung, J. (Eds.). Handbook of Conflict and Peace Studies. United Kingdom: Routledge.

32 Puddephatt, A. (2006). Voices of war: Conflict and the role of the media. <https://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2012/11/ims-voices-of-war-2006.pdf>

33 Galtung, J. (1964). Editorial (p.2). Journal of Peace Research. Volume 1, Issue 1.

Ardından 1969 yılında yayımlanan bir makalesinde Galtung, pozitif barış tanımını güncellemiş ve “‘pozitif barış’ sürekli değişmektedir... ‘Pozitif barışı artık ‘sosyal adalet’ olarak tanımlıyorum” demiştir³⁴. Daha yakın zamanda ise Galtung, pozitif barışı şu şekilde tanımlamıştır: “İş birliğinin mevcut olması... denklik ve eşitliğin mevcut olması... barış kültürü ve diyalogun mevcut olması”³⁵. Galtung’un tanımladığı pozitif barışı elde etmek şüphesiz zordur. Charles Webel de, barışı elde etmenin zorluğunu şu şekilde ifade eder:

“Belki de ‘barış’, ‘mutluluk’, ‘adalet’, ‘sağlık’ ve diğer beşeri idealler gibidir; her kişi ve kültürün arzuladığını ve saygı duyduğunu iddia ettiği, ancak varsa da, yalnızca birkaçının istikrarlı olarak elde edebildiği bir şey... Barış; sosyal uyumun, ekonomik eşitliğin ve siyasi adaletin temel taşıdır; ama barış sürekli olarak savaşlarla ve şiddet içerikli çatışmanın diğer türleriyle sürekli olarak bozulmaktadır. Tıpkı mutluluk gibi barış da, hem çok yakındır... hem de ebedi sevda gibi, çok uzaktır...”³⁶

“Gazeteciler gerçekten bir fark yaratabilir mi?”

5. Haber medyasının etnik uzlaşmazlık ve savaş/şiddetteki rolü

Haber medyası, modern toplum vatandaşlarının temel bilgi kaynağı olarak demokratik hayatta merkezi bir rol üstlenmiştir. Haber, günlük yaşamın temel öğelerindedir çünkü, “insanların, dünyada neler olup bittiğini sorguladığı ilk yerlerden biri, medyadır”³⁷. Örneğin Wilson Lowrey, haber okumayı, “faydadan çok, bir alışkanlık” olarak değerlendirir, çünkü bu, “...bir musluğu açmak kadar doğal ve kolay bir iştir”³⁸. Günlük yaşamımızda haberlere ihtiyaç duyarız; bunun sebebi şudur: “...haberler bize, doğrudan yaşamadığımız şeyleri anlatır ve böylelikle de, uzağımızda olan olayları gözlemlenebilir ve

34 Galtung, J. (1969). Violence, Peace and Peace Research. (p.190). Journal of Peace Research Volume 6, Issue 3.

35 Galtung J., Fischer D. (2013) Positive and Negative Peace (p.174). In: Johan Galtung. SpringerBriefs on Pioneers in Science and Practice, vol 5. Springer, Berlin, Heidelberg

36 Webel, C. (2007). (p.5).

37 Philo, G., Miller, D., & Happer, C. (2015). Circuits of communication and structures of power: The sociology of the mass media (p.446). In M. Holborn (Ed.), Contemporary sociology. London, United Kingdom: Polity.

38 Lowrey, W. (2011). News: once and future institution? (p.136). In Lowrey, W., & Gade, P. J. (Eds.). Changing the news: the forces shaping journalism in uncertain times. London: Routledge.

anlamalı kılar"³⁹. Michael Parenti'nin bir zamanlar dediği gibi: "Birçok kişi için bir olay, haber medyasında yer almadığı müddetçe var olmamıştır"⁴⁰.

Medyanın, vatandaşların gündelik yaşantılarında yer alan temel bir bilgi kaynağı olarak görülmesi, medyanın titiz bir şekilde değerlendirilmesinin ve etno-politik uzlaşmazlıkları, savaşları ve barış müzakerelerini nasıl sunduğunun incelenmesinin ne kadar önemli olduğunun altını çizmektedir. Medyanın etno-politik uzlaşmazlık, savaş ve barış inşasındaki rolü, 1990'lardan beridir dünya çapındaki iletişim uzmanları arasında gündemde olan bir meseledir ve bu konudaki tartışmalar medyanın negatif etkilerini vurgulama eğilimindedir.

Bir Yunanlı ve Türk akademisyen, ortaklaşa yazdıkları bir makalede şöyle demişlerdir: "Medya... etnik/ulusal çatışmaların/uzlaşmazlıkların ortaya çıkmasından sorumlu tutulamaz, ancak bunların yönetiminde önemli bir rol oynar"⁴¹. Benzer şekilde İsraili Profesör Gadi Wolfsfeld de şöyle der: "Medya, şiddeti başlatmaz, ancak sıklıkla, çatışmaların yoğunlaşması üzerinde önemli bir rol oynar. Belki de en mümkün benzetme, rüzgar ile olandır: Medya, küçük bir yangını büyük bir cehenneme çeviren en temel tetikleyici unsurlardan biri olabilir"⁴². Medyanın, şiddet içerikli çatışmalar/uzlaşmazlıklar üzerinde önemli rol oynadığı birçok örnek mevcuttur. Vladamir Bratic'e göre bunlardan biri de "**Ruanda Radyo Televizyonu Libre des Milles Colines'in, 100 günden daha az bir sürede yarım milyonun üzerinde kişinin katledilişinde oynadığı büyük roldür**"⁴³.

Elbette medya, uzlaşmazlığın "sürdürülmesinde" de önemli bir rol oynar. Elbaz ve Bar-Tal'a göre, "...medya, özellikle de inatçı uzlaşmazlıkların söz konusu olduğu durumlarda, milli söylemleri, değerleri ve güvenlik

39 Molotch, H., & Lester, M. (1974.). News as Purposive Behavior: On the Strategic Use of Routine Events, Accidents, and Scandals (p.101). American Sociological Review, 39(1).

40 Parenti, M (1993). Inventing Reality: The Politics of News Media (2nd ed). New York: St. Martin's Press.

41 Ozguness, N. & Terzis G. (2000). Constraints and Remedies for Journalists Reporting National Conflict: The Case of Greece and Turkey (p.407). Journalism Studies, 1(3): 405-426

42 Wolfsfeld, G. (2001). The News Media and Peace process: The Middle East and Northern Ireland (p.107). Washington: USA Institute of Peace.

43 Bratic, V. (2008). Examining peace oriented media in areas of violent conflict (p.488). Internal Communication Gazette, Vol 70 (6): pp. 487-503.

meselelerini baskın bir şekilde desteklediğinden, çatışma/uzlaşmazlık kültürünün temel aktarıcısı haline gelir.”⁴⁴ Elbaz ve Bal-Tar bu söylemleri “uzlaşmazlığı destekleyen söylemler” olarak nitelendirir ve şöyle derler: “Bu söylemler seçici, ön-yargılı ve çarpıklığa yol açıcı olmakla beraber, ilgili toplum üyelerinin temel sosyo-psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir rol üstlenmişlerdir”⁴⁵. Ayrıca, şunu iddia ederler ki “... gazeteciler çoğu zaman, bu uzlaşmazlığı destekleyici söylemlerin ortaya çıkmasında ve yayılmasında bir araçtırlar”⁴⁶. Gazeteciler hangi sebeplerle, çatışma/uzlaşmazlığı destekleyici söylemleri kasten ya da istemeden teşvik ederler? Bu konu aşağıdaki bölümde ele alınmıştır.

“Bu kadar kolay mı?”

6. Barış gazeteciliğinin önündeki görünen ve görünmeyen engeller

Şiddet içeren veya soğuk bir etnik-politik uzlaşmazlık hakkında haber yapmak söz konusu olduğunda, barış gazeteciliğinin önündeki engeller olarak değerlendirilebilecek, birbiriyle bağlantılı dört konu vardır. Birincisi, medya kuruluşları öncelikle, başta ekonomik olmakla birlikte siyasi ve ideolojik⁴⁷ çıkarları olan ticari kurumlardır. Ünlü bir politik ekonomist olan Robert W. McChesney'e göre medyanın, “...Kârını yükseltmeyi hedefleyen diğer işletmelerden bir farkı yoktur”⁴⁸. İkinci olarak, gazeteciler; istedikleri her şeyi istedikleri şekilde haber yapabilecek tamamen özgür iradeli çalışanlar değildir. Kendi çıkarları olan medya kuruluşları için çalışmaktadırlar.

44 Elbaz, S. & Bar-Tal, D. (2016) Dissemination of culture of conflict in the Israeli mass media: The wars in Lebanon as a case study (p.6). *The Communication Review*, 19:1, pp1-34, 45 Ibid, p.1

46 Ibid, p.1

47 “İdeoloji, anlamı belirli amaçlar için açıklığa kavuşturma girişimi olarak anlaşılabilir: İdeolojiler, somut objeleri ve sosyal uygulamaları anlamlandıran söylemlerdir; dünyayı kabul edilebilir ve anlaşılır bir şekilde anlama yöntemini tanımlar ve ortaya koyarken, diğer akıl yürütme yöntemlerini anlaşılmaz ve geçersiz addederek hariç tutarlar” (Barker, C. (2002). *Making sense of cultural studies central problems and critical debates*. London: SAGE. p.56-57).

48 McChesney, W., R (1999). *Rich Media, Poor Democracy: Communication Politics in Dubious Times* (p.xv). New York: New Press.

Üçüncüsü, haber dediğimiz şey her zaman olumsuz şeyler üzerinedir. Pamela J. Shoemaker, “Kara haber tez duyulur” der ve ekler: “Gelişmeler olumsuz olduğunda haber olma ihtimali daha yüksektir”⁴⁹ Gadi Wolfsfeld’e göre de, “Diğer her şey eşit olduğunda, gazeteciler çatışma/uzlaşmazlık hikayelerini anlatmayı tercih ederler. Haberler her şeyden önce, çatışma/uzlaşmazlık ve kargaşa üzerinedir. Protestolar, şiddet, suç, savaş ve felaketler en olağan haber malzemeleridir. Gazeteciler, yaptıkları bu tür haberlerle ünlenir ve ödüller kazanırlar.”⁵⁰

Dördüncüsü, yerel/ulusal medya genellikle dünya çapındaki ulusal/etno-merkezci görüşleri benimser. Eski Amerikalı gazeteci Jack Fuller’ın dediği gibi: “Gazeteler, milliyetçi kurumlardır. Coğrafi çıkarları da içinde barındıran birbirleriyle uyumlu birtakım çıkarlar çerçevesinde düzenlenerek bir izleyici kitlesi oluşturmak zorundadırlar; bu da, neyin, nasıl haber yapılacağına ilişkin temel tercihleri belirler”⁵¹. Fuller’a göre, “Gazeteler, toplumun topraklarında büyür. Her zaman için bir nevi ‘Gündelik Biz’ olmuşlardır”⁵². Haber ve haber medyasının etno-merkezci/milliyetçi özellikleri, çatışma/savaş/savaş ihtimali/ulusal güvenlik meselelerinin gündemde olduğu zamanlarda bir ülkeye/devlete/milllete/topluluğa “hizmet eden gazetecilik” üzerine bir başka tartışmayı akla getirir.

Tamar Liebes’e göre, gazetecilerin ‘diğer tarafın’ görüşlerini temsil etmekte zorlanmalarının sebebi şudur: “...çatışma/uzlaşmazlık, diğer tarafa geçmeyi hem fiziksel ve psikolojik açıdan zor kılar; gazeteciler, kendi toplumlarıyla ilgili olan ve onların aşına oldukları hikayeleri anlatmak durumundadırlar; ve bu nedenle de gazeteciler, ister istemez kendi kültürlerinin hizmetkarları olurlar”⁵³. Kendi kültürlerinin veya milletlerinin/toplumlarının hizmetkari olan gazetecileri, Zandberg ve Negier şu şekilde tanımlamıştır:

49 Shoemaker, P. (2006). News And Newsworthiness: A Commentary (p.106).

Communications, 31, 105-111

50 Wolfsfeld, G. (2004). Media and Path to Peace (p.15). Cambridge: Cambridge University Press.

51 Fuller, J. (1996). News values: Ideas for an information age (p.91). Chicago: University of Chicago Press.

52 Ibid, p.228

53 Liebes, T. (2004). Reporting the Arab-Israeli conflict: how hegemony works (p.1). London: Routledge.

“... gazeteciler, aynı anda iki topluluğun birden üyesidirler: Mesleki topluluk ve millî topluluk. Bir toplumun ideolojisi diğeriyle çelişir; gazetecilerin millet ile meslek arasında sıkışıp kaldıklarını söyleyebiliriz”⁵⁴. Gazeteciler neden kendi ülkelerinin ilan ettiği veya taraf olduğu savaşlar hakkında eleştiri yapamaz? Bunun en temel sebebi, bu gibi dönemlerde eleştirel olmanın, gazetecileri, ülkelerine ilişkin “vatanseverlikleri”⁵⁵ veya “sadakatlerinin”⁵⁶ sorgulandığı bir pozisyona sokmasıdır.

Gazetecilerin davranışlarını, çalıştıkları medya kuruluşlarından bağımsız olarak incelemek adil olmayacaktır. Hammond ve Herman’ın ifade ettikleri gibi, savaş dönemlerinde medyanın kendisi vatanseverlik duygularını yayma işlevi görür; “Birçok ülkenin ana akım medyası, hükümetleri savaşa girdiğinde sürekli olarak vatanseverlik çağrısı yapmış ve savaşı daha da alevlendirmişlerdir”⁵⁷. Wolfsfeld’e göre yerel medya her zaman, politikacıların savaş çıkırtkanlığı yapmalarını kolaylaştıran “etno-merkezci bir dünya görüşü”nü savunur. Wolfsfeld şu şekilde devam eder: “Bu çatışmalar/uzlaşmazlıklar sırasında yeterli “vatanseverlik” sergilemeyen gazetecilere olan rağbetin ciddi ölçüde düşmesi muhtemeldir”⁵⁸. Kültürlerindeki baskın etno-merkezci görüşlere karşı çıkan gazeteciler popülaritelerini kaybetmekle kalmayıp, yaşamlarını da riske atmış olacaklardır.

Gazeteciler, vatansever bir duruş sergilemeleri konusunda kendilerini güdüleyen sosyal ve siyasi baskıyla ilgili riskleri yaşamakla kalmayıp, aynı zamanda kendi toplumlarının birer üyesi olup bu vatanseverlik duyguları, kuralları ve duruşları çerçevesinde sosyalleşmişlerdir. Kişiyi birtakım dünya

54 Zandberg, E., & Neiger, M. (2005). Between the nation and the profession: journalists as members of contradicting communities (p.131). *Media, Culture & Society*, 27(1), 131-141.

55 Rubin, D. (1990) The news media and peace (p.21), *Peace Review: A Journal of Social Justice*, 2:2, 20-23.

56 Tumber, H. (2005). Prisoners of news values?: journalists, professionalism, and identification in times of war (p.201). In Allan, S., & Zelizer, B. (Eds.). *Reporting war: journalism in wartime*. London: Routledge.

57 Hammond, P., & Herman, E. S. (2001). *Degraded capability: the media and the Kosovo crisis* (p.200). London: Pluto Press.

58 Wolfsfeld, G. (2007). The role of the news media in conflict and peace: Towards a more general theory. In Grimm J. & Vitouch, P. (Eds.) *War and crisis journalism: Empirical results – political contexts*. Wisbaden, Germany: Verlag

görüşlerine sokan bu sosyalleşme süreci, gazetecinin uzlaşmazlığı kendi topluluğu/halkının bakış açısından dile getirilmesini nasıl makul ve mantıklı kıldığını - ve kaçınılmaz olarak, gazetecileri nadiren sorgulanan “etno-merkezci dünya görüşü”ne ittiğini - kısmen açıklamaktadır.

Medyanın ve gazetecilerin “etno-merkezci dünya görüşlerini” benimsemeleri ve temsil etmelerinin diğer temel nedeni; kriz, savaş veya savaş ihtimali - diğer bir ifadeyle, milli güvenlik meseleleri - söz konusu olduğunda çok büyük bir oranda haberlerini resmi kaynaklara dayandırmalarıdır. Medyayı “hükümetin küçük yardımcısı” olarak adlandıran John Zaller ve Dennis Chiu şunu iddia eder:

“...gazeteciler, dış politika krizleri sırasında hükümet faaliyetlerinden eleştirel bir üslupla bahsetmeyi zor bulurlar. Bu durumda gazeteciler, yalnızca haberleri kontrol altında tutma gayretinde olan yetkililerle değil; aynı zamanda, sert bir haberciliğin hükümetin krizle başa çıkma becerisini zayıf göstereceği endişesiyle de mücadele ederler. Sonuç olarak, gazeteciler çoğunlukla, hükümetin tercih ettiği politikanın ve ‘bayrağın etrafında toplanmakla’ yetinirler.”⁵⁹

Dünya çapında yapılan araştırmaları özetleyen Gadi Wolfsfeld şöyle der, “...haber medyası, özellikle de bu gibi [uluslararası] uzlaşmazlıkların ilk aşamalarında hükümetlerini destekleyerek ‘bayrak etrafında toplanma’⁶⁰ eğiliminde olurlar. Benzer biçimde Yoram Peri: “Gazeteciler eğitim, ekonomi, spor ve kültür konularında haber yazarken birçok kaynağa erişime olanağına sahiptir, ancak milli güvenlik söz konusu olduğunda, bilgi kaynakları son derece azdır ve bunlara erişim de kontrol altındadır”⁶¹ der. Rubin de, milli güvenliğin tehlikede olduğu durumlarda medyanın devlete destek verdiğini ifade ederek bu görüşü destekler:

59 Zaller, J., & Chiu, D. (1996). Government’s little helper: U.S. press coverage of foreign policy crises, 1945–1991 (p385). *Political Communication*, 13(4), 385-405.

60 Wolfsfeld, G. (2008). Political Conflict (p.573). In Kaid, L., L., & Holtz-Bacha, C. (Eds.). *Encyclopedia of Political Communication*, vol. 1 & 2, USA: Sage Publications.

61 Peri, Y. (2007). Intractable Conflict and the Media (p.84). *Israel Studies*, 12(1), 79-102.

Medya, milli güvenlik konusunda devletçi bir bakış açısına sahiptir. Haberlere konu olan kişiler genellikle çeşitli sırlara erişim olanağı bulunan üst düzey devlet yetkilileridir; haber olarak tanımladıkları da, bilginin kendi istekleri doğrultusunda manipülasyona uğramış halidir. Milli güvenlik haberlerinde sivil toplumun sesini nadiren duyarız.⁶²

Bu faktörler, en fazla ihtiyaç duyulduğu anda barış gazeteciliğine soyunan gazetecilere karşı yavaşlatma işlevi görür. Peki, her şeye rağmen bu meselelerle uğraşanlar için, barış gazetecisi olma sürecinde atılacak adımlar nelerdir?

Barış gazeteciliği... Nasıl yapılır?

7. Uzlaşmazlığı haberleştirirken akılda tutulması gerekenler

Gazeteciliğin tümü temsil işidir - barış gazeteciliği de bundan farklı değildir. Majid Tehrenian'ın ısrarla savunduğu gibi⁶³ gazeteciler, yaptıkları işin sorunun mu yoksa çözümün mü - uzlaşmazlığa ilişkin şiddet içerikli olmayan olasılıkların önünü açarak - bir parçası olacağını mutlaka göz gönünde bulundurmalıdır:

“Habercilik, temsil demektir ve sizin uzlaşmazlık sorunlarını temsil etme şekliniz, ikilik ve nefreti körüklüyorsa, sorunun bir parçası haline gelebilir”; dolayısıyla, “Her zaman için doğruluk, dürüstlük, adalet, insan haklarına saygı ve haysiyet kurallarına önem vererek mesleğinizi yürütün.”⁶⁴

“Ön yargı, insanın doğasına has bir özelliktir. Siz, medya kurumunuz ve kaynaklarınız da bundan farklı değil”... O halde “eleştirel bir bakış açısı geliştirin” ve “Kendi ahlaki, milli ya da ideolojik ön yargılarınızı aşarak, beşeri uzlaşmazlıkların taraflarını adil ev doğru bir biçimde değerlendirin ve yansıtın”.⁶⁵

62 Rubin, D. (1990) The news media and peace (p.22), Peace Review: A Journal of Social Justice, 2:2, 20-23,

63 Tehranian, M. (2002). “Peace Journalism: Negotiating Global Media Ethics. Press/Politics, 7(2): 58-83.

64 Ibid

65 Ibid

Şunu da unutmayın ki: “Uzlaşmazlıkları temsil ediş şekliniz, ortak bir paydada buluşan şiddet içermeyen çözümler bulmak adına beşeri uzlaşmazlıklarda yaratıcı gerilimlere yer verdiği takdirde, çözümün bir parçası haline gelebilir.”⁶⁶

Uzlaşmayan taraflara yaklaşma şekli

1) Barış gazetecileri, basitleştirmekten kaçınmalı; bir çatışmayı **iki tarafa veya iki paydaşa indirgemekten – bir süreci, “biz ve onlar” ya da “kötü-iyi” gibi ayrımlarla basitleştirmekten uzak durmalıdırlar.** Bir tarafı “iyi” olarak nitelendirmek, bizi diğer tarafı “kötü” olarak görerek, bunu onlara karşı uygulanan şiddet veya savaşın bir gerekçesi olarak kullanmaya iter⁶⁷. “Barış gazeteciliği pro-aktiftir, çatışmanın/uzlaşmazlığın sebeplerini arar, henüz gerilim veya şiddet ortaya çıkmadan evvel, çözüme ilişkin tartışmalara öncülük eder.”⁶⁸

2) Barış gazetecileri **tarafsızdır**... Bir çatışmanın haberini yaparken, “ tarafları bölmek değil, onları birleştirmek isterler”⁶⁹. Pratikte bu ne anlama geliyor? Öncelikle “her zaman için tarafları bölen şeylere, söyledikleriyle istedikleri arasındaki farklılıklara odaklanmaktan kaçının. Bunun yerine, ortak paydayı ortaya çıkartabilecek sorular sormayı deneyin haberinizi sunarken, bazı hedeflerin ortak, ya da en azından, uyumlu olabileceğini savunan cevapları ortaya koyun.”⁷⁰

3) “Beşeri uzlaşmazlıklarla ilgisi olan tüm tarafların görüşlerini ve çıkarlarını belirlemeye gayret gösterin. **Tek bir doğru** yoktur; birden fazla doğru vardır”⁷¹

66 Ibid

67 McGoldrick, A. & Lynch J. (2000). Peace Journalism: What is it? How to do it?. Retrieved from: https://www.transcend.org/tri/downloads/McGoldrick_Lynch_Peace-Journalism.pdf

68 Youngblood S. (2017). Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions, (p.6). New York: Routledge.

69 Ibid

70 McGoldrick, A. & Lynch J. (2000). Peace Journalism: What is it? Nasıl yapılır?

71 Tehranian, M. (2002). “Peace Journalism: Negotiating Global Media Ethics. Press/Politics, 7(2): 58-83.

4) Farklı taraflardan gelen yazılar/bildirimler/söylemler hakkında eleştirel/şüpheli olun;

“Çatışma/uzlaşmazlık içerisinde olan tarafların yazıları/söylemleri, diğer tarafın karşıt metinleriyle bir arada sunulmalıdır;

- Genellikle bu metinlerde, içerisinde başka niyetleri gizleyen, barındıran alt-metinler söz konusudur: araştırmacı bir gazetecilik sergileyerek bunları bulmaya çalışın;

- Açık metin, bir ön-metin veya gerçeğin yalnızca (küçük) bir bölümü olabilir; dolayısıyla

- Her zaman bir bağlam; taraflara, hedeflere ve meselelere ilişkin daha geniş bir çatışma oluşumu mevcuttur: bunların hepsini belirlemeye çalışın!

- Tarafların ortak alt-bilincinde/derin kültürlerinde daha derin anlamlar vardır: Toplumsal cinsiyet, sınıf ve milli söylemler üzerinde çalışın!⁷²

5) “Tek bir tarafın insan hakları istismarlarına, kusurlarına ve hatalı davranışlarına odaklanmaktan kaçının. Bunun yerine **hatalı davranışta bulunan herkesi ifşa edin** ve çatışma/uzlaşmazlık içerisinde olan tüm tarafların suçlamalarına eşit şekilde yaklaşın.”⁷³

6) “**Birini ‘başlatmaktan’ ötürü suçlamaktan kaçının.** Bunun yerine, ortak sorunların ve meselelerin nasıl olup da, tarafların hepsinin aslında kast etmediklerini söyledikleri sonuçlara çıktığını görün.”⁷⁴

7) Çatışmayı/Uzlaşmayı bir futbol maçı veya sıfır toplamı bir oyun olarak görmekten kaçının. Bunun yerine **kazan-kazan yaklaşımını benimsemeye** ve bu sayede, barışçıl çözümden tarafların hepsinin ne elde edebileceğini görmeye çalışın.

72 Galtung, J. (2006). Peace Journalism as an Ethical Challenge. GMJ: Mediterranean Edition. 1(2)

73 McGoldrick, A. & Lynch J. (2000). Peace Journalism: What is it? How to do it?.

74 Ibid.

Kaynaklar... gazetecilerin kimlerin hikayesini seslendirdiği neden bu kadar önemli?

Siyasi elitler ve resmi kaynaklar, çatışma/uzlaşmazlık konusunda haber yapan gazetecilere erişme konusunda giderek daha imtiyazlı hale gelmişlerdir. Bir çatışma/uzlaşmazlık konusunda kaynaklara söz hakkı verirken, barış gazetecilerinin farklı bir yol izlemeleri gerekmektedir.

8) Barış gazetecilerinin hikayeleri “elit-odaklı” değil, **“toplum-odaklı”** olmalıdır. Pratikte bu ne anlama geliyor? Bir barış gazetecisi, “elitler ve güç sahipleri için ve onlar hakkında haber yapmakla yetinmeyip söz hakkı olmayanlara da ses verirler.”⁷⁵

9) **Sıradan insanların konuşmasına izin verin...** “Baskı altında olanlara ve barış yapımcılara haberlerinizde yer verin ve onları güçlendirin.”⁷⁶

10) Basitçe ifade etmek gerekirse; “Tek bir kaynağa dayanmayın, özellikle de bilgi kaynakları üzerinde kontrol sahibi olan hükümetlerin kaynaklarına.”⁷⁷ Diğer bir deyişle, **“Resmi propagandayı reddedin, bunun yerine, gerçekleri tüm kaynaklarda arayın.”**⁷⁸

11) **“Tarafların, bildik talepler veya konulara ilişkin tekrarladıkları ifadeleri kullanarak kendilerini tanımlamalarına engel olun.** Bunun yerine daha derin hedeflere odaklanın: İnsanlar, gündelik yaşamlarında ortaya çıkan çatışmalardan/uzlaşmazlıklardan nasıl etkileniyor? Nelerin değişmesini istiyor? Liderlerinin ifade ettiği durum, istedikleri değişikliklerin elde edilmesinde tek ya da en iyi yol mu? Bu sayede taraflar, hedeflerini netleştirip dile getirebilir ve yaratıcı sonuçlar elde edilmesi olasılığını arttırabilirler.”⁷⁹

75 Youngblood S. (2017). Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions, (p.6). New York: Routledge.

76 Tehranian, M. (2002). “Peace Journalism: Negotiating Global Media Ethics. Press/Politics, 7(2): 58-83.

77 Ibid

78 Youngblood S. (2017). Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions, (p.6). New York: Routledge.

79 McGoldrick, A. & Lynch J. (2000). Peace Journalism: What is it? How to do it?.

12) ‘Kendi’ tarafınızdaki liderlerin çözüm teklif etmelerini veya sunmalarını bekleme⁸⁰yin. Bunun yerine barış **girişimleri nereden gelirse gelsin, onları bulun ve inceleyin.**

13) “Barış tekliflerini araştırın ve bunların haberini yapın; sizin sandığınızdan çok daha fazla olduklarını göreceksiniz. **Barışın, hükümet tarafından gelmesi gerektiği yanlışına düşmeyin;** hükümetler önemlidir ancak toplum hassasiyetleri ve sivil toplumla desteklenmedikleri sürece, kararları bir anlam ifade etmez. İnsanları teklifte ve öneride bulunmaya davet eden sorular sorun; barış, yalnızca siyasi sınıfa değil herkese aittir.”⁸¹

14) **Toplumların/taffların sıradan üyelerinin çatışma/uzlaşmazlık sırasında nelerle yüzleştiğini keşfedin;** bu size, diğer topluluklara karşı sempati/empati geliştirmenizde yardımcı olacaktır. Barış gazeteciliği, çatışmadan/uzlaşmazlıktan muzdarip olanın yalnızca “biz” olmadığımızı anlamamız için bir köprü görevi üstlenebilir.

Dil... Her kelime önemlidir...

15) “Barış gazetecileri **kullandıkları kelimeleri titizlikle seçip incelerler;** özensizce seçilen kelimelerin genellikle kışkırtıcı etki yarattığının farkındadırlar.”⁸²

16) **Duygusal kelimeler,** suçlayıcı bir dil, olumsuz etiketler kullanmaktan kaçının!⁸³ Nefret söylemlerinden ve diğer taraf(lar)ı suçlamaktan kaçının!

17) “**Fazla iddialı kelimeler kullanarak durumu abartmayın.** Yalnızca en ağır durumlarda sert bir dil kullanın.”⁸⁴

80 Ibid

81 Galtung, J. (2006). Peace Journalism as an Ethical Challenge. GMJ: Mediterranean Edition. 1(2)

82 Youngblood S. (2017). Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions, (p.6). New York: Routledge.

83 McGoldrick, A. & Lynch J. (2000). Peace Journalism: What is it? How to do it?.

84 Lee, S. T. & Maslog, C. C. (2005). War or Peace Journalism? Asian Newspaper Coverage of Conflicts. Journal of Communication, 55(2), 311-329

18) “Tarafların söylemlerini doğru bir şekilde aktarın **tarafardan biri için “iddia ediyor” derken, diğeri için “açıklıyor” demeyin.**”⁸⁵

19) “**Bir fikir veya iddianın, sabit bir gerçek gibi görünmesine sebep olmayın.** Bunun yerine, okuyucularınıza ya da dinleyicilerinize kimin neyi söylediğini aktarın.”⁸⁶

20) **Çatışma/uzlaşmazlık içerisinde olan taraflar arasındaki gerginliği arttırabilecek ifadeler/başlıklar kullanmaktan kaçının.**

21) **Siyasi elitlerin** suçlama oyununda yer almayı reddedin... İzleyicilerinizin/okuyucularınızın, anlaşmazlıkların bağlamını anlamalarına yardımcı olun.

22) Barış gazetecileri **şiddet ve uzlaşmazlığın yüzeysel ve duygusal yönlerinin detaylarına inmek yerine, derinlik ve bağlam sunarlar**⁸⁷.

23) “Barış gazetecileri **medyanın ortaya çıkardığı veya ebedi kıldığı klişeleri, efsaneleri veya yanlış alguları çürüten** karşıt söylemleri ortaya çıkartırlar”⁸⁸. Siz de bir adım atın ve “kendinize, izleyicilerinize meydan okuyun... Kolay söylemin/anlatımın ötesine geçin.”⁸⁹

24) Son olarak önemli bir diğer husus da, “yalnızca gerçekleri sunduğunu” iddia eden gazetecilerin, Johan Galtung’un şu sözlerini unutmamaları gerektiğidir:

- Gerçekler her zaman için seçilmiş olanlardır: o halde siz de **barış meselelerini seçin!**

85 Galtung, J. (2006). Peace Journalism as an Ethical Challenge. GMJ: Mediterranean Edition. 1(2)

86 McGoldrick, A. & Lynch J. (2000). Peace Journalism: What is it? How to do it?.

87 Youngblood S. (2017). Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions, (p.6). New York: Routledge.

88 Youngblood S. (2017). Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions, (p.6). New York: Routledge.

89 Plaut, S. (2014). “Fact based storytelling” or fact based activism? Tensions, strategies and next steps of human rights and journalism. In Mihr, A., & Gibney, M. (Eds.) Sage handbook of human rights. Thousand Oaks, CA: Sage

- Gerçekler çoğu kez olay ile baskı arasında geçen süreçte çarpıtılmış **olarak karşımıza çıkar, bu konuda dikkatli olun!**
- Gerçekler çoğu kez bastırılmıştır: özellikle de bu gerçekler barışçıl sonuç ve süreçlerin aleyhinde olduğu durumlarda, bundan kaçınmak gerekir!⁹⁰

8. Kıbrıs medyasının iki toplum arasındaki uzlaşmazlığa yaklaşım şekli

Kıbrıs'ta yazılı medyanın ortaya çıkması, iki toplumun elitlerini karşı karşıya getirmiştir. Kıbrıs'ın ilk gazetesi olan ΚΥΠΡΟΣ (KIBRIS), 1878 yılında, adada başlayan İngiliz hakimiyetinin hemen sonrasında yayımlanmıştır⁹¹. İlk Kıbrıs Rum gazetelerinde yer alan ENOSİS [Yunanistan'a bağlanma] gibi milliyetçi fikirler, Kıbrıslı Türkler tarafından tepkiyle karşılanmış ve ilk Kıbrıs Türk gazetelerinin yayımlanmasına vesile olmuştur⁹². Papademetris ve Sophokleous'un da dediği gibi: "ilk Kıbrıs Rum gazetelerinin, milliyetçi yazılar yayımlanması ve Yunanistan'la birleşme talebinin sürekli olarak gündeme getirilmesi doğal olarak Kıbrıs Türk toplumunda endişe ve tepkiye yol açmış ve onlar da Kıbrıs Rumlarının taleplerine karşı çıkmak ve kendi menfaatlerini korumak amacıyla çeşitli yayımlar çıkarmışlardır"⁹³.

Kıbrıs Türk medyası ile Kıbrıs Rum medyası tarihleri boyunca farklı işlevlere sahip olmuşlardır. Bununla birlikte her ikisinin de ortak özelliği, 'milli mücadele' aracı olmalarıdır. Bekir Azgın, Kıbrıs Türk basınının geleneksel olarak 'dava gazeteciliği' yaklaşımına sahip olduğunu belirtir ve ekler: "Gazeteci, biraz da politikacıdır, taraf tutar ve vatani milleti kollayıp kurtarmayı kendisine hedef edinir"⁹⁴. Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin eski başkanı Cenk Mutluyakalı, kısa bir süre önce yayımlanmış olan bir kitabın ön-sözünde, Kıbrıs Türk medyasının görevinin gazetecilikle sınır

90 Galtung, J. (2006). Peace Journalism as an Ethical Challenge. GMJ: Mediterranean Edition. 1(2)

91 Papademetris, s. & Sophokleous, A. (1991). Mass Media in Cyprus. Nicosia: Republic of Cyprus Press and Information Office.

92 Azgın, B. (2009). Geçmişten günümüze Kıbrıslı Türk yazılı basını. In Aliefendioglu, H. & Kara, N. (Eds.). Kuzey Kıbrıs'ta Medya ve Temsil. Ankara: Dipnot Yayınları.

93 Papademetris, P. & Sophokleous, A. (1991). p.21

94 Azgın, B. (2009). Geçmişten günümüze Kıbrıslı Türk yazılı basını (p.36). In Aliefendioglu, H. & Kara, N. (Eds.). Kuzey Kıbrıs'ta Medya ve Temsil. Ankara: Dipnot Yayınları.

olmadığından bahsetmiş ve söyle demiştir: “Kimi zaman İngiliz sömürge yönetimine başkaldırının kalesi olmuştur Kıbrıs Türk Medyası, kimi zaman da toplumsal çatışmalar içinde bir moral kaynağı”⁹⁵. Papademetris ve Sophokleous, Kıbrıs Rum medyasının 1955-59 yılları arasında üstlendiği rol için de benzer ifadeler kullanarak ‘Pek çok Kıbrıslı Rum gazetecinin, aynı zamanda özgürlük savaşçıları [İngiliz Sömürge Yönetimi’ne kaşı] olduğunu söylemiştir’⁹⁶.

İngiliz Sömürge Yönetimi’nden, bağımsızlık kazanıldıktan sonra, hem Kıbrıs Türk hem de Kıbrıs Rum medyası, kendi toplumlarının elitlerinin izinden giderek, tıpkı bugün olduğu gibi bir “milli mücadele” aracı olarak faaliyet göstermeye devam etmişlerdir. Başta Bekir Azgın, Mashoed Bailie, Sanem Şahin, Metin Ersoy ve Christophoros Christophorou olmak üzere birçok Kıbrıslı medya uzmanı, Kıbrıs medyasının iki toplum arasındaki çatışmayı/uzlaşmazlığı körüklediğini söyleyen yayınlara imza attılar. Kıbrıs’ta barış gazeteciliği üzerine ilk akademik araştırma ise, 2003 yılında Süleyman İrvan’ın danışmanlığında Metin Ersoy tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak gerçekleştirilmiştir.

Çatışma/uzlaşmazlık odaklı haberler üretmek, dünyanın her yerindeki medya kuruluşları için olduğu gibi Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk medyası için de daha fazla ilgi çekicidir. Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum medyası haberlerini genellikle kendi toplumlarının görüşü veya baskın ideolojileri üzerinden oluşturmakta olduklarından, ‘diğer tarafı’ suçlayıcı bir üslubu olan tek taraflı bir bakış açısı ortaya çıkmaktadır. Galtung bu yöntemleri ‘savaş gazeteciliği yaklaşımı’ olarak tanımlar.

Bir anket çalışmasında, Kıbrıslı Türk gazetecilerinin %76,6’sının barış gazeteciliğini savundukları sonucu ortaya çıkmış olsa da⁹⁷, Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum gazetecilerin ve her iki kesim medyası arasında yaşanan

95 Mutluyakalı, C. (2012). Sunuş. In Akcansoy, Y., Koruroglu, A. & Ertac, G. (Eds.). Kıbrıs Türk Basın Tarihi.

96 Papademetris, s. & Sophokleous, A. (1991). Mass Media in Cyprus (p.18). Nicosia: Republic of Cyprus Press and Information Office.

97 Ersoy, M. (2006). Peace Journalism in Cyprus. Retrieved 30 April 2007 from: <http://mediaif.emu.edu.tr/metin>

çatışmaya odaklandıklarını gösteren diğer birçok çalışma mevcuttur⁹⁸. Metin Ersoy, yakın bir zamanda (2010) yapmış olduğu çalışmasında, “Kıbrıs'ta yapılan haberciliğin barış inşasına katkıda bulunmadığını” ifade etmiştir.

9. Kıbrıs'ta barış gazeteciliğine doğru

Kıbrıs, neredeyse yarım yüzyıl boyunca inatçı bir uzlaşmazlığa sahne olmuş bir ülke olarak şüphesiz barışçıl bir dönüşüme ihtiyaç duymaktadır. Bu, uzlaşmazlık çözümüne ilişkin şiddet içerikli olmayan seçeneklerin ortaya konulduğu barış gazeteciliği faaliyetleri ile desteklenebilir.

Artık Kıbrıslı gazeteciler için hem kendilerini hem de okuyucularını sorgulayarak “kolay söylemin ötesine geçme”⁹⁹ vakti gelmiştir. Kıbrıs'ta her iki taraf için de kolay olan söylem, “diğer tarafı” suçlamak ve kötü göstermek, her konuda “kendilerinin” haklı olduğunu vurgulamaktır. Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum medyası/gazetecileri için bu kolay söylemden vazgeçmenin vakti artık gelmiştir.

Bu hedefe ulaşmak için, her iki tarafın medya çalışanları ve gazetecilerine yönelik Barış Gazeteciliği eğitimleri ve eğitim programları yürütülmelidir. Ayrıca, Kıbrıs'taki üniversitelerin medya ve iletişim fakülteleri de, müfredatlarında yer alan barış gazeteciliği derslerinin sayısını arttırabilirler.

98 Bailie, M & Azgin, B. (2008). A barricade, a bridge and a wall: Cypriot journalism and the mediation of conflict in Cyprus. *The Cyprus review*, Vol 20 (1): 57-91.; Bailie, M & Azgin, B. (2009). Cypriot media and the production of conflict: newsworthiness versus the possibility of peace communication. In Diez, T & Tocci, N (Eds.). *Cyprus: A conflict at crossroads*. Manchester and New York: Manchester University Press; Christophoros, C. & Şahin, S. & Pavlou, S. (2010) *Media Narratives, Politics and the Cyprus Problem*, PRIO Report, 1. Nicosia: PRIO Cyprus Centre; Ersoy, M (2010). *Peace Journalism and News Coverage on the Cyprus Conflict*. *The Muslim World*, Vol (100): 78-99.

99 Plaut, S. (2014). “Fact based storytelling” or fact based activism? Tensions, strategies and next steps of human rights and journalism. In Mihr, A., & Gibney, M. (Eds.) *Sage handbook of human rights*. Thousand Oaks, CA: Sage

Kaynakça

- Alankuş, Sevda (2005) Barış Üzerine. Retrieved from http://globalmedia-tr.emu.edu.tr/bahar2006/Baris_Gazeteciligi/Baris%20%C3%BCzerine.%20sevda%20alankus.pdf
- Azgin, B. (2009). Geçmişten günümüze Kıbrıslı Türk yazılı basını. In Aliefendioglu, H. & Kara, N. (Eds.). *Kuzey Kıbrıs'ta Medya ve Temsil*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Bailie, M. & Azgin, B. (2008). A barricade, a bridge and a wall: Cypriot journalism and the mediation of conflict in Cyprus. *The Cyprus review*, Vol 20 (1): 57-91.
- Bailie, M & Azgin, B. (2009). Cypriot media and the production of conflict: newsworthiness versus the possibility of peace communication. In Diez, T & Tocci, N (Eds.). *Cyprus: A conflict at crossroads*. Manchester and New York: Manchester University Press
- Barker, C. (2002). *Making sense of cultural studies central problems and critical debates*. London: SAGE.
- Bar-Tal, D. (2010). Culture of conflict: Evolvement, institutionalization, and consequences. In Schwarzer, R., & Frensch, P. A. (Eds.). *Personality, human development, and culture: international perspectives on psychological science* (Vol. 2). Hove: Psychology Press.
- Bar-Tal, D. (2012). Culture of Conflict. In Christie, D. J. (Eds). *The encyclopedia of peace psychology*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Bratic, V. (2008). Examining peace oriented media in areas of violent conflict. *Internal Communication Gazette*, Vol 70 (6): pp. 487-503.
- Christophoros, C. & Şahin, S. & Pavlou, S. (2010) *Media Narratives, Politics and the Cyprus Problem*, PRIO Report, 1. Nicosia: PRIO Cyprus Centre;
- Coleman, P. T. (2006). Intractable Conflict. In Coleman, P. T., Deutsch, M., & Marcus, E. C. (Eds.). *The handbook of conflict resolution: theory and practice*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Elbaz, S. & Bar-Tal, D. (2016) Dissemination of culture of conflict in the Israeli mass media: The wars in Lebanon as a case study (p.6). *The Communication Review*, 19:1, pp1-34,

- Ellis, D. (2014). Ethnopolitical conflict. Key Concepts in Intercultural Dialogue, No.32. Retrieved from <https://centerforinterculturaldialogue.files.wordpress.com/2014/09/key-concept-ethnopolitical-conflict.pdf>
- Ersoy, M. (2006). Peace Journalism in Cyprus. Retrieved from: <http://mediaif.emu.edu.tr/metin>
- Ersoy, M (2010). Peace Journalism and News Coverage on the Cyprus Conflict. The Muslim World, Vol (100): 78-99.
- Fuller, J. (1996). News values: Ideas for an information age. Chicago: University of Chicago Press.
- Galtung, J. (1964). Editorial. Journal of Peace Research. Volume 1, Issue 1.
- Galtung, J. (1969). Violence, Peace and Peace Research. Journal of Peace Research Volume 6, Issue 3.
- Galtung, J. (1998). High Road, Low Road: Charting the course for Peace Journalism Retrieved from: <http://journals.co.za/content/track2/7/4/EJC111753>
- Galtung, J. (2000). Task of Peace Journalism. Ethical Perspectives 7, Vol 2-3.
- Galtung, J. (2006). Peace Journalism as an Ethical Challenge. GMJ: Mediterranean Edition. 1(2)
- Galtung J., Fischer D. (2013) Positive and Negative Peace (p.174). In: Johan Galtung. SpringerBriefs on Pioneers in Science and Practice, vol 5. Springer, Berlin, Heidelberg
- Hamelink, C. (2006). Media and Conflict: Escalating Evil. London: Paradigm Publisher.
- Hammond, P., & Herman, E. S. (2001). Degraded capability: the media and the Kosovo crisis. London: Pluto Press.
- Howard, R. (2004). Conflict Sensitive Journalism. Retrieved from: <https://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2012/11/ims-csj-handbook-2004.pdf>
- Kriesberg L. and Dayton, W., B. (2012). Constructive Conflicts: From Escalation to Resolution (4th Ed). United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Lee, P. (2008). "The No-nonsense guide to peace journalism." World Association of Christian Communication (WACC). Retrieved from: <http://www.waccglobal.org/en/resources/no-nonsense-guides.html>

- Lee, S. T., & Maslog, C. C. (2005). War or Peace Journalism? Asian Newspaper Coverage of Conflicts. *Journal of Communication*, 55(2), 311-329
- Liebes, T. (2004). *Reporting the Arab-Israeli conflict: how hegemony works*. London: Routledge.
- Lowrey, W. (2011). News: once and future institution?. In Lowrey, W., & Gade, P. J. (Eds.). *Changing the news: the forces shaping journalism in uncertain times*. London: Routledge.
- Lucade, M. (2012). Conflict. In “Berghof Glossary on Conflict Transformation 20 notions for theory and practice”. Retrieved from: http://www.berghof-foundation.org/fileadmin/redaktion/Publications/Books/Book_Glossary_Chapters_en/glossary_2012_complete.pdf
- Lynch, J. [no date], *Peace Journalism for Journalists*, retrieved from: <https://www.transcend.org/tms/about-peace-journalism/2-peace-journalism-for-journalists/>
- Lynch J. (1997). *The Peace Journalism Option*. Retrieved from: <http://www.globalissues.org/article/534/the-peace-journalism-option>
- Lynch, J & McGoldrick, A. (2005). *Peace Journalism*. London: Hawthorn Press.
- Lynch, J. (2008). *Debates in Peace Journalism*. Australia: Sydney University Press
- Lynch, J. (2010). *Peace Journalism*. In Allan, S. (Eds.). *The Routledge Companion to News and Journalism*. New York: Routledge.
- Lynch J. & Galtung, J. (2010). *Reporting Conflict: new directions in peace journalism*. Australia: University of Queensland Press
- Lynch. J. (2013). *A Global Standard for Reporting Conflict*. New York: Routledge.
- Lynch, J. (2016). News coverage, peacemaking and peacebuilding. In Robinson, P., Seib P. &
- Fröhlich, R. (Eds.). *Routledge Handbook of Media, Conflict and Security*. London: Routledge.
- Lynch, J. [Foreword]. (2017). In S. Youngblood (Author), *Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions* (pp. Xv-Xvii). New York: Routledge.

- Puddephatt, A. (2006). Voices of war: Conflict and the role of the media (p.5). Retrieved from: <https://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2012/11/ims-voices-of-war-2006.pdf>
- McChesney, W., R (1999). Rich Media, Poor Democracy: Communication Politics in Dubious Times. New York: New Press.
- McGoldrick, A. & Lynch J. (2000). Peace Journalism: What is it? How to do it?. Retrieved from: https://www.transcend.org/tri/downloads/McGoldrick_Lynch_Peace-Journalism.pdf
- Molotch, H., & Lester, M. (1974.). News as Purposive Behavior: On the Strategic Use of Routine Events, Accidents, and Scandals. American Sociological Review, 39(1).
- Mutluyakalı, C. (2012). Sunuş. In Akcansoy, Y., Koruroglu, A. & Ertac, G. (Eds.). Kıbrıs Türk Basın Tarihi. Lefkoşa: Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği
- Okunna, S. C., (2004). Communication and Conflict: A Commentary on the Role of the Media. Africa Media Review, 12 (1).
- Ozguness, N. & Terzis G. (2000). Constraints and Remedies for Journalists Reporting National Conflict: The Case of Greece and Turkey (p.407). Journalism Studies, 1(3): 405-426
- Parenti, M (1993). Inventing Reality: The Politics of News Media (2nd ed). New York: St. Martin's Press.
- Papademetris, P. & Sophokleous, A. (1991). Mass Media in Cyprus. Nicosia: Republic of Cyprus Press and Information Office.
- Peri, Y. (2007). Intractable Conflict and the Media. Israel Studies, 12(1), 79-102.
- Philo, G., Miller, D., & Happer, C. (2015). Circuits of communication and structures of power: The sociology of the mass media. In M. Holborn (Ed.), Contemporary sociology. London, United Kingdom: Polity.
- Plaut, S. (2014). "Fact based storytelling" or fact based activism? Tensions, strategies and next steps of human rights and journalism. In Mihr, A., & Gibney, M. (Eds.) Sage handbook of human rights. Thousand Oaks, CA: Sage
- Relic, D. (2004). The News Media and the Transformation of Ethnopolitical Conflicts. Retrieved from: http://www.berghof-foundation.org/fileadmin/redaktion/Publications/Handbook/Articles/reljic_handbook.pdf

- Rubin, D. (1990) The news media and peace. *Peace Review: A Journal of Social Justice*, 2:2, pp. 20-23,
- Shoemaker, P. (2006). News And Newsworthiness: A Commentary (p.106). *Communications*, 31, 105-111.
- Tehraniyan, M. (2002). "Peace Journalism: Negotiating Global Media Ethics. *Press/Politics*, 7(2): 58-83.
- Tumber, H. (2005). Prisoners of news values?: journalists, professionalism, and identification in times of war (p.201). In Allan, S., & Zelizer, B. (Eds.). *Reporting war: journalism in wartime*. London: Routledge.
- Wolfsfeld, G. (2001). *The News Media and Peace process: The Middle East and Northern Ireland*. Washington: USA Institute of Peace.
- Wolfsfeld, G. (2004). *Media and Path to Peace*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wolfsfeld, G. (2007). The role of the news media in conflict and peace: Towards a more general theory. In Grimm J. & Vitouch, P. (Eds.) *War and crisis journalism: Empirical results – political contexts*. Wisbaden, Germany: Verlag
- Wolfsfeld, G. (2008). Political Conflict. In Kaid, L., L., & Holtz-Bacha, C. (Eds.) *Encyclopedia of Political Communication*, vol. 1 & 2, USA: Sage Publications.
- Webel, C. (2007). Introduction: Toward a philosophy and metapsychology of peace. In Webel, C. & Galtung, J. (Eds.). *Handbook of Conflict and Peace Studies*. United Kingdom: Routledge.
- Youngblood S. (2017). *Peace journalism principles and practices: responsibly reporting conflicts, reconciliation, and solutions*. New York: Routledge.
- Zaller, J., & Chiu, D. (1996). Government's little helper: U.S. press coverage of foreign policy crises, 1945–1991 (p385). *Political Communication*, 13(4), 385-405.
- Zandberg, E., & Neiger, M. (2005). Between the nation and the profession: journalists as members of contradicting communities. *Media, Culture & Society*, 27(1), 131-141.